
I. ЕКОНОМІКА Й УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 334.732.2(477)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ

В. В. ІЖЕВСЬКИЙ, кандидат економічних наук, доцент;
(Вінницький кооперативний інститут)

Анотація. Необхідно констатувати, що в Україні донині не вироблено концептуального бачення з боку держави до майбутнього розвитку системи кредитної кооперації. Це створює умови для виникнення багатьох операційних ризиків у процесі роботи спілок. **Метою** статті є виявлення негативних факторів та основних проблем, що стримують подальший розвиток державного регулювання сектора кредитної кооперації. **Методика дослідження.** Під час дослідження використано такі методи: наукового аналізу та синтезу. **Результати.** Визначено основні проблеми й фактори у здійсненні державного регулювання сектора кредитних спілок України, показано їх вплив на розвиток кредитної кооперації. Подано авторське бачення щодо усунення основних проблем і розвитку системи кредитної кооперації. **Практична значущість результатів дослідження.** Установлено, що існує необхідність здійснення суттєвих реформ кредитно-кооперативного сектора національної економіки на основі Концепції розвитку системи кредитної кооперації.

Ключові слова: кредитна кооперація, кредитні спілки, сектор кредитних спілок, державне регулювання.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Проблеми в розвитку сектора кредитних спілок, накопичені протягом багатьох років, гостро виявились уже після початку світової фінансової кризи 2008 року. Така ситуація обумовила необхідність їх термінового вирішення і вироблення чіткої державної політики щодо майбутнього цього важливого сектора економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У результаті аналізу публікацій останніх років було встановлено, що в українській економічній науці тема державного регулювання кредитних спілок ще не отримала належного

висвітлення. Українськими дослідниками розкрито лише окремі аспекти цієї багатовекторної проблеми. До їх числа належать роботи В. Гончаренка, О. Бондаренко, Д. Дмитренка, Т. Мисник.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є виявлення негативних факторів та основних проблем, що стримують подальший розвиток державного регулювання сектора кредитної кооперації. У ході дослідження використано методи наукового аналізу та синтезу.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Щоб розібратись у си-

туації, яка склалась із кредитними спілками, Верховна Рада України 1 липня 2010 року прийняла Постанову № 2382-VI «Про утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування обставин та причин сучасного стану справ у системі кредитної кооперації», до якої увійшли представники всіх парламентських політичних сил і якій було доручено «розслідувати обставини та причини, що зумовлюють гальмування розвитку кредитної кооперації і призводять до непоодиноких фактів порушень прав споживачів фінансових послуг» [1]. Комісія провела розслідування і підготувала відповідний звіт [2], після заслуговування й обговорення якого Верховна Рада прийняла Постанову № 2891-VI від 24 грудня 2010 року [3], у якій:

1) визнала відсутність довгострокової державної політики щодо розвитку й підтримки національної системи кредитної кооперації та наявність проблем державного регулювання діяльності кредитних спілок в Україні як на законодавчому, так і на виконавчому рівнях;

2) звернула увагу Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України на необхідність підвищення ефективності державної політики у сфері регулювання системи кредитної кооперації. Кабінету Міністрів було рекомендовано протягом трьох місяців із дня прийняття Постанови розробити з урахуванням звіту Тимчасової слідчої комісії комплекс першочергових заходів із метою підтримки подальшого розвитку системи кредитної кооперації та подолання негативних явищ, що існують сьогодні.

Тимчасовій слідчій комісії Верховної Ради України було доручено підготувати й оприлюднити звіт, направити його до Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України для ознайомлення і відповідного реагування, а також передати відповідні матеріали щодо ситуації в системі кредитної кооперації Генеральній прокуратурі України та Міністерству внутрішніх справ

України для вивчення, узагальнення і належного реагування. У своєму виступі 14.01.2011 р. у Верховній Раді міністр внутрішніх справ А. Могильов так прокоментував ситуацію: «Ми внесли пропозицію..., щоб кредитні спілки взагалі поховали ... Це взагалі структура, що вкрай мало впливає на економіку країни. А у нас справи, де тисячі людей, багатотомні кримінальні справи й відшкодування збитку під величезним питанням» [4]. Така заява прозвучала, незважаючи на те, що в п. 2–4 розділу 1 звіту Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України було відзначено, що «традиційна ринкова ніша кредитних спілок – соціальне кредитування, мікрокредитування».

На відміну від досить різкої і сумнівної з точки зору доцільності позиції Міністра внутрішніх справ щодо подальшого розвитку сектора кредитних спілок, реакція Президента України з цього приводу була більш поміркованою. У затверженому його Указом № 504/2011 від 27 квітня 2011 року Національному плані дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» з'явився п. 3.15, у якому було поставлено завдання підвищити вимоги до діяльності кредитних спілок шляхом підготовки до кінця 2011 р. відповідних змін до чинного законодавства [5]. Таке рішення було більш логічним, адже Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України дійшла висновку, що лише певна частина кредитних спілок (приблизно 10 % від усієї кількості) мали значні проблеми з фінансовим станом, а, відповідно, із розрахунками за депозитними зобов'язаннями. Причина такого стану справ у половині випадків була пов'язана із зловживанням з боку керівництва спілок, включаючи кримінальні дії. У іншій половині – були проблеми, пов'язані із неналежним управлінням, порушенням кооперативних принципів, надмірно ризиковою кредитною політикою, різким погіршенням платоспроможності позичальників, знеціненням заставного майна. Серед кредитних спілок, що мали суттєві труднощі, – значна частина великих кредитних спілок. Тому на долю 10 % зазначених проблемних спілок припадало до 40 % усіх

активів ринку й, відповідно, усіх вкладників.

Із 70,6 тис. вкладників труднощі повернення виникали приблизно у 30 тис. громадян, тому цифри, які часто озвучувалися в засобах масової інформації щодо кількості постраждалих у кредитних спілках громадян на рівні орієнтовно 2,5 млн осіб, є явно завищеними й необґрунтованими.

Важливою і показовою є об'єктивна оцінка Тимчасовою слідчою комісією Верховної Ради України проблем у здійсненні державного регулювання та формування державної політики щодо сектора кредитних спілок [6]. Протягом багатьох років держава не приділяла належної уваги розвитку цього різновиду кредитних установ (табл. 1).

Таблиця 1

Негативні фактори та проблеми у здійсненні державного регулювання сектора кредитних спілок України [складено автором на основі [3]

№ з/п	Негативні фактори та проблеми
1	Державою не було утворено жодних реальних механізмів для захисту прав членів кредитних спілок, що є одночасно їх власниками та клієнтами. Формальне покладення цього завдання на Держфінпослуг не вирішило цієї проблеми через існуючий конфлікт інтересів між здійсненням функцій державного регулювання, нагляду та захисту прав споживачів фінансових послуг. У той же час, не було здійснено жодних кроків для підтримки неурядової правозахисної та освітньої діяльності
2	На відміну від банків, кредитні спілки ніколи не мали доступу до зовнішніх джерел підтримання ліквідності, що особливо критично в умовах системних фінансових криз. Водночас, із боку держави не було зроблено жодного практичного кроку в напрямі вирішення цієї проблеми. Також не було створено належних законодавчих та інституційних умов для розвитку власної фінансової інфраструктури ринку кредитної кооперації
3	Протягом майже 10 років існування кредитних спілок спеціальне законодавство, що регулювало їх діяльність, обмежувалося загальним Тимчасовим положенням про кредитні спілки в Україні, уведеним у дію Указом Президента України у вересні 1993 року. У свою чергу, повноцінний спеціальний закон був прийнятий лише у грудні 2001 року, а відповідна підзаконна нормативно-правова база почала формуватися тільки з появою регулятора в особі Держфінпослуг
4	Правоохоронна система, що існує, виявилася недостатньо дієвою й оперативною у справі виявлення і припинення правопорушень у діяльності посадових осіб тієї частини кредитних спілок, яка, зважаючи на вищезазначені чинники, використовувалася для здійснення сумнівних чи особливо ризикових фінансових схем
5	Спеціальний у цій сфері Закон України «Про кредитні спілки» вже вимагає суттєвого доопрацювання з метою усунення необґрунтованих перешкод та існуючих ризиків у діяльності кредитних спілок на сучасному етапі їх розвитку. У той же час, протягом останніх чотирьох років відповідні законодавчі ініціативи так і не було реалізовано
6	Державне регулювання і нагляд за діяльністю кредитних спілок було започатковано лише у 2003 р. За весь час існування кредитних спілок на фінансовому ринку України так і не було утворено загальнодержавну систему гарантування вкладів членів кредитних спілок, як це має місце щодо вкладників банків. Обговорення даного питання на всіх владних рівнях протягом останніх п'яти років не призвело до прийняття відповідних політичних рішень та їх реалізації через законодавчі ініціативи
7	У червні 2006 р. Урядом було схвалено Концепцію розвитку системи кредитної кооперації, що, нарешті, відповіла на питання, яка саме модель ринку кооперативного кредитування має бути реалізована в Україні. Однак у наступні чотири роки положення Концепції не вдалося хоча би фрагментарно матеріалізувати в реальну реформу
8	Організаційний статус, що існує, визначений законодавством наглядовий інструментарій та чинна система фінансування діяльності регулятора не дозволяють йому налагодити належний пруденційний нагляд і здійснювати дієвий вплив на кредитні спілки в разі виникнення ризиків їх неплатоспроможності чи втрати ліквідності

Вищезазначені фактори свідчать про недостатню реакцію Держави на ті проблеми, що виникали в діяльності національної кредитно-кооперативної системи з моменту її зародження, незважаючи на очевидну важливу роль кредитної кооперації в розбудові громадянського суспільства, вирішенні соціальних проблем малозабезпечених верств населення, підтримці приватної підприємницької ініціативи, розвитку територіальних громад, особливо в сільській місцевості. Не можна не погодитись із висновком Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, що в результаті такої недосконалої державної політики протягом перших десяти років існування кредитних спілок в умовах повного регуляторного вакууму й безконтрольності їх діяльності склалася ситуація, коли одночасно на ринку утворилися і розвивалися незалежно одна від одної дві групи організацій. Перша група – класичні кредитні спілки, діяльність яких проводилася на засадах стабільності, прозорості, соціальної відповідальності й дотримання в управлінні загальноновизнаних міжнародних кооперативних принципів. Друга група – так звані псевдокредитні спілки, які за своєю суттю були стандартними бізнес-проектами, що до того ж часто здійснювали ризикову фінансову політику та реалізовували сумнівні фінансові схеми. З появою спеціального закону та державного регулятора протягом 2003–2006 років було здійснено початкову роботу з інвентаризації стану справ на ринку кредитних спілок, сформовано відповідну нормативну-правову базу, запроваджено механізми контролю за дотриманням із боку кредитних спілок пруденційних стандартів, визначених законодавством процедур управління та внутрішнього контролю, правил поведінки на ринку. Однак, це була лише необхідна підготовча робота для проведення подальшої реформи, без якої якісно змінити ситуацію на зазначеному ринку в межах чинного законодавства та наявних інституційних можливостей регулятора було нереально. Основу для такої реформи мала скласти Концепція розвитку системи кредитної кооперації. Як правильно відзначається у звіті Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, подальший розвиток подій показав, що справжньої політичної волі у вищого ке-

рівництва країни для запровадження положень зазначеної Концепції не виявилось. Це, зокрема, було констатовано за результатами розгляду питання про стан ринку кредитних спілок Держфінпослуг у грудні 2007 р. У січні 2008 р. Держфінпослуг були направлені відповідні звернення на адресу всіх вищих органів влади України, а також вжиті інші невідкладні заходи для активізації проходження реформи. Однак у кінцевому підсумку все це не призвело до реальних зрушень у цій сфері. Світова фінансова криза не була першопричиною виникнення проблем на ринку кредитних спілок. Вона лише стала катализатором і наочно виявила ці проблеми. Зокрема, стало очевидним, які саме кредитні спілки, що належать до першої групи, з мінімальними втратами пережили активну фазу кризи й нині починають активно відновлювати свої ринкові позиції. Ці кредитні спілки потребують негайної підтримки шляхом проведення необхідної законодавчої реформи й утворення відповідної інфраструктури. Решта кредитних спілок, за пропозицією Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, мала цивілізовано та ефективно бути виведена з ринку з урахуванням інтересів їх членів, передусім, вкладників.

У сфері державного регулювання діяльності кредитних спілок Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України виділила основні групи проблем [7]: підтримка адекватного рівня ліквідності; неналежне корпоративне управління; недостатня капіталізація і платоспроможність; адекватність регуляторних процедур; захист прав членів кредитних спілок.

Проблема підтримки адекватного рівня ліквідності кредитних спілок має вирішуватись на трьох системних рівнях: на рівні спілки, на рівні системи кредитних спілок та на рівні країни. Коротко охарактеризуємо.

Кредитні спілки. Держрегулятором установлені фінансові нормативи ліквідності, які загалом відповідають світовій практиці регуляторних вимог такого типу. Основною проблемою залишається обмеженість переліку ліквідних активів, у які кредитним спілкам дозволено розміщувати тимчасово вільні кошти та кошти резервування відповідно до спеціального законодавства. При цьому такі

активи переважно мають низьку дохідність, що негативно впливає на загальний фінансовий результат кредитної спілки.

Система кредитних спілок. Законодавством не передбачено створення дієвого механізму підтримки ліквідності кредитних спілок, окрім створення об'єднаних кредитних спілок (далі – ОКС), основною метою діяльності яких визначено «сприяння фінансовій стабільності кредитних спілок та об'єднання тимчасово вільних коштів своїх членів для їх взаємного кредитування». Однак, по-перше, ОКС згідно з чинним законодавством має значні функціональні обмеження, які перешкоджають ефективному виконанню функції централізованого пулу ліквідності для кредитних спілок. Крім цього, закон дозволяє пряме кредитування між кредитними спілками, що не сприяє створенню повноцінної системи кредитної кооперації та розвитку організованого ринку взаємного кредитування і часто породжує значні фінансові ризики для кредитних спілок-позичальників; по-друге, для запровадження повноцінних механізмів підтримки ліквідності кредитних спілок, поряд з ОКС, має функціонувати центральний кооперативний банк або принаймні спеціалізована небанківська фінансова установа з обмеженою банківською ліцензією, що будуть утворені кредитними спілками та/або об'єднаними кредитними спілками.

Держава. Кредитні спілки безпосередньо чи через уповноважені фінансові установи повинні мати доступ до рефінансування з боку Національного банку України як кредитора останньої інстанції, що на практиці ніколи не здійснювалося, навіть в умовах нещодавньої фінансової кризи.

Проблема неналежного корпоративного управління у кредитних спілках має багато об'єктивних і суб'єктивних аспектів, пов'язаних як із недосконалістю законодавчого регулювання цієї сфери діяльності спілки, так і з небажанням керівників та членів органів управління окремих кредитних спілок дотримуватись урегульованих законодавством положень і процедур менеджменту кредитної спілки:

1. Недосконале законодавче регулювання порядку проведення загальних зборів членів кредитної спілки, які згідно із законодавством

є її вищим органом управління. Часто члени не знають своїх гарантованих законом прав та повноцінно не використовують наявні можливості щодо впливу на формування складу органів управління й визначення організаційної і фінансової політики кредитної спілки. Особливо це характерно для кредитних спілок із всеукраїнською ознакою членства, діяльність яких поширюється на значну кількість адміністративно-територіальних одиниць.

2. Пасивність членів спілки, а часто й членів виборних органів управління і контролю кредитної спілки, у першу чергу, її спостережної ради та ревізійної комісії, що часто поєднується з безвідповідальністю і непрофесійністю.

3. Відсутність механізмів дієвого внутрішнього контролю за діяльністю найманих менеджерів і персоналу з боку членів кредитної спілки та її громадських органів управління і контролю.

4. Формальність обов'язкового щорічного незалежного аудиту. Значні витрати й мінімальна результативність цього заходу шкодить фінансовому стану малих кредитних спілок.

5. Недобросовісність і недостатність розкриття ключової управлінської та фінансової інформації перед членами кредитної спілки.

6. Відсутність реальних механізмів захисту прав членів кредитної спілки як на рівні окремих кредитних спілок чи їх професійних об'єднань, так і на рівні вповноважених державних органів.

7. Недосконалість і неналежне дотримання працівниками внутрішніх положень, правил та процедур у повсякденній діяльності кредитної спілки.

8. Недостатність визначення ключових корпоративних стандартів діяльності кредитних спілок в актах спеціального законодавства та слабкому контролю за їх дотриманням із боку вповноважених державних органів.

Проблема недостатньої капіталізації та платоспроможності кредитних спілок має вирішуватись на трьох системних рівнях: на рівні спілки, на рівні системи кредитних спілок, на рівні країни. Коротко охарактеризуємо.

Кредитні спілки. Законодавство чітко не визначає порядок і терміни формування резервного капіталу спілки та достатніх пруден-

ційних стандартів її діяльності. У кредитних спілках часто неналежним чином здійснюються фінансовий контроль, фінансове планування та управління ризиками.

Система кредитних спілок. Система кредитних спілок практично не створена. На рівні професійних об'єднань кредитних спілок (обласних і всеукраїнських асоціацій) лише частково реалізується функція моніторингу за фінансовою діяльністю своїх членів та, за потреби, коригування їх фінансової політики чи здійснення процедур виведення неплатоспроможних кредитних спілок із ринку. Держава не вирішила проблему запровадження реального саморегулювання діяльності кредитних спілок у цій сфері. Крім того, до складу зазначених професійних об'єднань сьогодні входить менше половини кредитних спілок, що діють на ринку.

Держава. Державний регулятор не в змозі забезпечити здійснення повноцінного пруденційного регулювання та нагляду за діяльністю кредитних спілок, обмежуючись в основному контролем за формальними відхиленнями показників діяльності кредитних спілок від визначених законодавством фінансових нормативів і механічним застосуванням мало-ефективних заходів впливу. Такий стан справ зумовлений недостатнім інструментарієм для вчинення ефективного впливу на фінансовий стан кредитних спілок, наявним сьогодні в регулятора відповідно до чинного законодавства, недостатнім професійним рівнем кадрів і недостатнім фінансовим забезпеченням діяльності, регулятора, відсутністю централізованих фінансових фондів, кошти яких могли би спрямовуватися на проведення програм фінансового оздоровлення кредитних спілок, відсутністю достатньої законодавчої бази та інституційної бази для здійснення ефективного виведення неплатоспроможних кредитних спілок із ринку. Ситуація додатково погіршилася після заміни у 2009 р. секторальної структури організації нагляду з боку Держфінпослуг на функціональну структуру, що, у свою чергу, призвело до зниження рівня узгодженості та відповідальності посадових осіб регулятора в процесі здійснення ними окремих функцій регуляторного циклу (дозвільні процедури, безвизний нагляд, інспектування,

правозастосування, фінансове оздоровлення та організаційна реструктуризація).

Проблеми, пов'язані з адекватністю регуляторних процедур у кредитних спілках:

1. Необґрунтований формалізм і складності для спілок під час здійснення регулятором процедур дозвільного характеру (реєстрація кредитних спілок як фінансових установ, ліцензування діяльності кредитних спілок, внесення інформації про відокремлені підрозділи кредитних спілок до Державного реєстру фінансових установ тощо).

2. Недостатнє відстежування реальних ризиків у діяльності кредитних спілок.

3. Недостатня здатність регулятора до підготовки й адміністрування програм фінансового оздоровлення кредитних спілок або супроводження процесу їх виходу з ринку.

4. Акцентування уваги у процесі інспектування кредитних спілок на формальному виконанні технічних приписів законодавства, а не на виявленні й оцінці суттєвих операційних та фінансових ризиків у діяльності кредитних спілок.

5. Недосконалість змістовного наповнення і технічного ведення регулятором Державного реєстру фінансових установ.

6. Відсутність реального прогнозування та завчасно підготовлених тактичних схем поведінки регулятора у випадку настання форс-мажорних обставин у діяльності ринку кредитних спілок, наприклад, в умовах системної фінансової кризи чи суттєвої монетарної нестабільності.

7. Відсутність у регулятора достатнього потенціалу для запровадження тимчасового адміністрування кредитних спілок та здійснення примусового виведення з ринку неплатоспроможних кредитних спілок.

8. Відсутність достатньої аналітичної складової під час опрацювання спеціальної звітності кредитних спілок.

9. Формальне застосування регулятором базових заходів впливу без належного аналізу наслідків такого застосування, недосконалість і формальне застосування професійних вимог до керівників та головних бухгалтерів кредитних спілок.

10. Недостатність контролю за змістом реклами й іншої публічної інформації, що роз-

кривається кредитними спілками у зв'язку з наданням ними фінансових послуг.

Відсутність належної координації дій з іншими регуляторами фінансового сектора та правоохоронними органами.

Усі вищеперераховані проблеми адекватності здійснення регуляторних процедур у кредитних спілках не завжди були зумовлені непослідовними чи непрофесійними діями з боку керівництва держрегулятора. Значною мірою має місце закономірний результат хронічної невирішеності низки законодавчих та інституційних проблем у частині організаційного статусу регулятора, його функціональності, забезпечення належного рівня політичної, відомчої і фінансової незалежності.

Остання і найболючіша група проблем пов'язана із захистом прав членів кредитних спілок:

1. Слабка поінформованість населення про суть і принципи кооперативної природи кредитних спілок, про права й обов'язки, можливості та ризики під час користування послугами кредитних спілок.

2. Недостатній рівень загальної фінансової культури в більшості прошарків населення, відсутність у них базових правових та економічних знань у процесі управління сімейними фінансами й користування фінансовими послугами.

3. Недостатність реальних гарантій захисту прав членів кредитних спілок як співвласників кредитних спілок та споживачів їх послуг на рівні Законів України «Про кредитні спілки», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про захист прав споживачів» і «Про виконавче провадження».

4. Неналежна робота Державної виконавчої служби зі стягнення простроченої заборгованості недобросовісних позичальників.

5. Наявність певних протиріч і розбіжностей у діяльності державного регулятора, з одного боку, під час виконання ним функцій державного регулювання і нагляду за діяльністю кредитних спілок та, з іншого – захисту прав членів кредитних спілок.

6. Відсутність дієвих механізмів досудового врегулювання спорів між кредитними спілками та їх членами.

7. Відсутність розвиненої неурядової інфраструктури, яка б спеціалізувалася на правозахисній та просвітницькій діяльності у сфері надання фінансових послуг, у тому числі у сфері діяльності кредитних спілок.

8. Неналежний рівень долучення кредитних спілок до участі в самоврядних проектах, що реалізуються їх професійними об'єднаннями з метою підвищення відкритості інформації про фінансову діяльність кредитних спілок та проведення фінансової просвіти їх членів.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямку. Виходячи з вищезазначеного, можемо зробити висновок, що тимчасова слідча комісія Верховної Ради України (далі – Комісія) досить повно та професійно окреслила ті проблеми, які накопичились у сфері державного регулювання діяльності кредитних спілок і необхідності здійснення суттєвих реформ кредитно-кооперативного сектора національної економіки. При цьому було зроблено досить важливий висновок: основу для такої реформи мала закласти Концепція розвитку системи кредитної кооперації, однак, за висновком Комісії, подальший розвиток подій показав, що справжньої політичної волі у вищого керівництва країни для запровадження положень зазначеної Концепції не виявилось. Тому проблеми в цьому секторі економіки залишаються, продовжують накопичуватись і потребують невідкладного вирішення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Постанова Верховної Ради України «Про утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування обставин та причин сучасного стану справ в системі кредитної кооперації» [Електронний ресурс]: прийнята 1 лип. 2010 року № 2382-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2382-vi> (дата звернення: 31.04.16). – Назва з екрана.
2. Звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування обставин та причин сучасного стану справ в системі кредитної кооперації [Електронний ресурс]: затверджений Рішенням Тимчасової слідчої ко-

- місії 22 груд. 2010 року № 5. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0005454-10> (дата звернення: 31.04.16). – Назва з екрана.
3. Постанова Верховної Ради України «Про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування обставин та причин сучасного стану справ у системі кредитної кооперації» [Електронний ресурс]: прийнята 24 груд. 2010 року № 2891-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2891-17> (дата звернення: 31.04.16). – Назва з екрана.
  4. Глава МВД Могилев: Кредитные союзы нужно похоронить [Електронний ресурс] // Дело. – 14 января 2011. – Режим доступу: <http://delo.ua/finance/glava-mvd-mogilev-kreditnye-s-150142/> (дата звернення: 10.05.16). – Назва з екрана.
  5. Указ Президента України «Про Національний план дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [Електронний ресурс]: прийнятий 27 квітня 2011 року № 504/2011. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/U504_11.html (дата звернення: 31.04.16). – Назва з екрана.
  6. Звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування обставин та причин сучасного стану справ в системі кредитної кооперації [Електронний ресурс]: затверджений Рішенням Тимчасової слідчої комісії 22 груд. 2010 року № 5. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0005454-10> (дата звернення: 31.04.16). – Назва з екрана.
- and causes of the current state of affairs in the system of credit cooperation from July 1 2010, № 2382- VI]. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2382-vi> (accessed 31 April 2016) [in Ukrainian].
2. Zvit Tymchasovoi slidchoi komisii Verkhovnoi Rady Ukrainy z pytan rozsliduvannia obstavyn ta prychn suchasnoho stanu sprav v systemi kredytnoi kooperatsii: zatverdzhenyi Rishenniam Tymchasovoi slidchoi komisii 22 hrud. 2010 roku № 5 [Report Interim Commission of the Verkhovna Rada of Ukraine to investigate the circumstances and causes of the current state of affairs in the system of credit cooperation approved by the Interim Commission from December 22 2010, № 5]. Retrieved from <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0005454-10> (accessed 31 April 2016). [in Ukrainian].
  3. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro zvit Tymchasovoi slidchoi komisii Verkhovnoi Rady Ukrainy z pytan rozsliduvannia obstavyn ta prychn suchasnoho stanu sprav v systemi kredytnoi kooperatsii» pryiniata 24 hrud. 2010 roku № 2891-VI [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine On the report Interim Commission of the Verkhovna Rada of Ukraine to investigate the circumstances and causes of the current state of affairs in the system of credit cooperation from December 24 2010, № 2891-VI]. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2891-17> (accessed 31 April 2016) [in Ukrainian].
  4. Glava MVD Mogilev: Kreditnye sojuzy nuzhno pohoronit' [Head of MIA Mogilev: Credit unions need to be buried]. Delo – A business, 14 January 2011. Retrieved from <http://delo.ua/finance/glava-mvd-mogilev-kreditnye-s-150142/> (accessed 10 May 2016) [in Ukrainian].
  5. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro Natsionalnyi plan dii na 2011 rik shchodo vprovadzhennia Prohramy ekonomichnykh reform na 2010–2014 roky «Zamozhne suspilstvo, konkurentospromozhna ekonomika, efektyvna derzhava»: pryiniaty 27 kvitnia 2011 roku № 504/2011 [Decree of the President of Ukraine On the National Action Plan for 2011 to implement the program of economic reforms in 2010–2014 from April 27 2011,

REFERENCES

1. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro utvorennia Tymchasovoi slidchoi komisii Verkhovnoi Rady Ukrainy z pytan rozsliduvannia obstavyn ta prychn suchasnoho stanu sprav v systemi kredytnoi kooperatsii» pryiniata 1 lyp. 2010 roku № 2382-VI [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine On establishment of the Interim Commission of the Verkhovna Rada of Ukraine to investigate the circumstances
5. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro Natsionalnyi plan dii na 2011 rik shchodo vprovadzhennia Prohramy ekonomichnykh reform na 2010–2014 roky «Zamozhne suspilstvo, konkurentospromozhna ekonomika, efektyvna derzhava»: pryiniaty 27 kvitnia 2011 roku № 504/2011 [Decree of the President of Ukraine On the National Action Plan for 2011 to implement the program of economic reforms in 2010–2014 from April 27 2011,

№ 504/2011]. – Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/U504_11.html (accessed 31 April 2016) [in Ukrainian].

6. Zvit Tymchasovoi slidchoi komisii Verkhovnoi Rady Ukrainy z pytan rozsliduvannya obstavyn ta prychnyn suchasnoho stanu sprav v systemi kredytnoi kooperatsii: zatverdzhenyi Rishenniam Tymchasovoi slidchoi komisii

22 hrud. 2010 roku № 5 [Report Interim Commission of the Verkhovna Rada of Ukraine to investigate the circumstances and causes of the current state of affairs in the system of credit cooperation from December 22 2010, № 5]. Retrieved from <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0005454-10> (accessed 31 April 2016) [in Ukrainian].

В. В. Іжевський, кандидат економічних наук, доцент (Винницький кооперативний інститут). **Проблеми розвитку державного регулювання кредитної кооперації України.**

Анотація. Необхідно констатувати, що в Україні до сих пор не вироблено концептуального видіння со сторони державства к будущему розвитку системи кредитної кооперації. Это создает условия для возникновения многих операционных рисков в процессе работы союзов. **Целью** статьи является выявление негативных факторов и основных проблем, сдерживающих дальнейшее развитие государственного регулирования сектора кредитной кооперации. **Методика исследования.** Решение поставленных в статье задач осуществлено с помощью таких общенаучных и специальных методов исследования: научного анализа и синтеза. **Результаты.** Определены основные проблемы и факторы в осуществлении государственного регулирования сектора кредитных союзов Украины. Показано их влияние на развитие кредитной кооперации. Представлено авторское видение по устранению основных проблем и развития системы кредитной кооперации. **Практическая значимость результатов исследования.** В статье определена необходимость осуществления существенных реформ кредитно-кооперативного сектора национальной экономики на основе Концепции развития системы кредитной кооперации.

Ключевые слова: кредитная кооперация, кредитные союзы, сектор кредитных союзов, государственное регулирование.

V. Izhevskiy, Cand. Econ. Sci., Docent (Vinnytsia cooperative institute). **Problems of development of state regulation of credit cooperation of Ukraine.**

Summary. The purpose of the article. In the article was defined that Ukraine still has not developed a conceptual vision from the state to the future credit cooperation system's development. This creates conditions for many operating risks arising in the process of unions work. The aim of the article is to identify the negative factors and the major problems which are hindering the further development of state regulation of credit cooperatives sector. **Methodology of research.** The objectives of the article implemented by using the following methods: scientific analysis and synthesis. **Findings.** Was Identified key issues and factors in the implementation of state regulation of the sector of credit unions in Ukraine. It shows their impact on the credit cooperatives development. Presents the author's vision to address the underlying problems and development of system of credit cooperation. **Practical value.** There is a need to implement significant reforms of the credit-cooperative sector of the national economy on the basis of the concept of development of credit cooperation system.

Keywords: credit cooperatives, credit unions, the sector of credit unions, state regulation.